

Program

XVI OGÓLNOPOLSKA STUDENCKO-DOKTORANCKA KONFERENCJA KÓŁ NAUKOWYCH

ZAGROŻENIE WYKLUCZENIEM W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM 6 grudnia 2022 roku

9.00-9.15

Powitanie Gości i rozpoczęcie Konferencji – dr Karol Makles, Dyrektor Kierunku: informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, architektura informacji

SESJA I. Mniejszości – grupy społeczne dotknięte wykluczeniem PROWADZENIE: Maria Derda

9.15-9.30

Kamil Margielewicz (Akademia Górnośląska im. Wojciecha Korfantego w Katowicach, student prawa): *Potencjalne zmiany systemu szkolnictwa III RP względem przeciwdziałania wykluczeniu ze społeczeństwa z uwagi na wyznanie lub pochodzenie*

Podczas mojego wystąpienia chciałbym szczególnie skupić się na zmianach jakie mogłyby zaistnieć w polskim systemie szkolnictwa, które skutecznie mogłyby przeciwdziałać sytuacjom, w których jednostka jest dyskryminowana z uwagi na wyznanie lub pochodzenie. W moim wystąpieniu chciałbym również zaprezentować kilka przykładów tego jak można przeciwdziałać sytuacjom, w których ktoś jest wyśmiewany, poniżany lub gnębiony właśnie z uwagi na wyznanie i jego pochodzenie. Głównym moim celem będzie wskazanie konkretnych przykładów, które mogłyby skutecznie temu zapobiegać. Status quo a system szkolnictwa, chciałbym również wspomnieć w kilku zdaniach jak można to pogodzić. Chciałbym również obalić kilka mitów dotyczących poszczególnych mniejszości w Polsce. Na końcu mojego wystąpienia chciałbym też wspomnieć, a raczej porównać, jak system szkolnictwa wygląda w innych krajach w porównaniu do Polski.

9.30-9.45

Mgr Patryk Bukowski (Uniwersytet Warszawski, Studia Doktoranckie Nauk Społecznych): *Konstytucyjne prawa mniejszości w zakresie dostępu do informacji w państwach pojugo-słowiańskich*

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

Program

Zgodnie z tytułem, wystąpienie na zaproponowany temat będzie dotyczyło konstytucyjnych praw zagwarantowanych mniejszościom w państwach południowo-wschodnich w zakresie dostępu do informacji. Właściwa treść referatu zostanie podzielona na dwie części, natomiast poprzedzi ją wprowadzenie, w którym autor nakreśli podjętą problematykę, przybliży pole badawcze oraz określi cele, dla których zainteresował się takim tematem. W pierwszej z części autor przybliży słuchaczom te postanowienia ustaw zasadniczych Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Czarnogóry, Macedonii Północnej, Serbii i Słowenii, a także nieznanego na arenie międzynarodowej Kosowa (którego konstytucja w wystąpieniu zostanie jednak omówiona w takim samym sposób, jak w przypadku samodzielnych państw południowo-wschodnich), które odnoszą się do różnego rodzaju mniejszości i sposobności przetwarzania przez nie informacji, podejmując jednocześnie próbę ich usystematyzowania. Druga część stanowić będzie bardziej szczegółową komparatykę poszczególnych postanowień, dokonaną przede wszystkim w kontekście podobieństw i różnic występujących w omawianych aktach prawnych, wraz z próbą uzasadnienia wystąpienia tychże różnic. Referat zostanie zakończony podsumowaniem zawartych w nim informacji oraz konkluzjami.

9.45-10.00

Remigiusz Józwiak (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, student dziennikarstwa i komunikacji społecznej), mgr Grzegorz Mośny: *Zagrożenie wykluczeniem w społeczeństwie informacyjnym na przykładzie Romów w Polsce*

Na zagrożenie wykluczeniem w społeczeństwie informacyjnym z pewnością narażona jest w Polsce mniejszość romska. Związane jest to z brakami w wykształceniu, co przekłada się na ubóstwo, marginalizację i wykluczenie społeczne znacznej części jej przedstawicieli. Duże znaczenie w tym kontekście ma brak chęci asymilacji ze strony społeczności romskiej, a także niewypełnienie wszystkich dyrektyw Unii Europejskiej dotyczących integracji Romów w krajach UE, co stanowi przeszkodę w koegzystowaniu tej społeczności z resztą społeczeństwa. W trakcie prelekcji pragniemy skupić się na przyczynach i przejawach wykluczenia społeczności romskiej w Polsce, powołując się na funkcjonujące w przestrzeni publicznej stereotypy na jej temat, uwzględniając przy tym jej charakterystykę oraz problemy w systemie szkolnictwa, które utrudniają Romom zdobycie wykształcenia. Pragniemy przy tym jednak wskazać również na inicjatywy rządowe mające na celu zapobieganie wykluczeniu społecznego Romów.

10.00-10.15

Julia Walczak (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych, studentka dziennikarstwa i komunikacji społecznej): *Od mediów mniejszościowych po media niszowe – modele funkcjonowania prasy LGBT+ w Polsce i Stanach Zjednoczonych przez pryzmat teorii ruchu społecznego*

Celem referatu jest zobrazowanie modeli funkcjonowania prasy mniejszości seksualnych na gruncie Stanów Zjednoczonych oraz Polski ze wskazaniem zależności pomiędzy sytuacją społeczno-polityczną osób LGBTQIA+ w danym państwie, a sposobem funkcjonowania mediów adresowanych do tej grupy oraz przez nią tworzonych. Rozwój prasy LGBT+ w Stanach Zjednoczonych jest ściśle związany z aktywnością tej grupy. Społeczna rewolucja, jaka dokonała się w trakcie zamieszek Stonewall, doprowadziła do zwiększonej widoczności osób nieheteronormatywnych, kształtując rynek prasy mniejszości seksualnych, a także tworząc podwaliny nowego rynku konsumentów. W Polsce pierwsze czasopisma gejowskie

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

Program

powstawały w warunkach cenzury, a ich rozwój nastąpił w czasie transformacji ustrojowej i procesu demokratyzacji mediów. Referat będzie stanowił próbę odpowiedzi na pytanie, jak te warunki oraz aktualna sytuacja społeczno-polityczna osób LGBT+ w obu państwach przyczyniła się do ukształtowania modeli funkcjonowania prasy mniejszości seksualnych. W pierwszej części wystąpienia autorka dokona analizy ewolucji mediów społeczności nieheteronormatywnej w oparciu o teorię ruchu społecznego, wskazując podobieństwa i różnice w historii ruchu queerowego i rozwoju mediów LGBT+ w Polsce i w Stanach Zjednoczonych. Następnie dokona charakterystyki obu rynków i reprezentowanych przez nie modeli mediów LGBT+ – modelu mniejszościowego (występującego współcześnie w Polsce oraz w historii Stanów Zjednoczonych) oraz modelu mediów niszowych. Najważniejsze pozycje bibliograficzne: 1. K. Sender, „Business, Not Politics. The Making of Gay Market”, Columbia University Press, 2004 2. M. Bronski „A Queer History of the United States”, Beacon Press, Boston, 2011 3. M.L. Gray „Queer Nation is Dead/Long Live Queer Nation: The Politics and Poetics of Social Movement and Media Representation”, Critical Studies in Media Communication, nr 3, 2009 4. Lisa Penalosa „We’re Here, We’re Queer, and We’re Going Shopping! A Critical Perspective on the Accomodation of Gays and Lesbians in the U.S. Marketplace”, Journal of Homosexuality, nr 31:1/2, 1996, s. 9-41 5. Majka-Rostek D. „Mniejszość kulturowa w warunkach pluralizacji. Socjologiczna analiza sytuacji homoseksualistów polskich”, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002 6. Bielska B. „Potencjał zmiany. Rezultaty działań ruchów społecznych na przykładzie ruchu LGBT w Polsce”, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2018 7. Kochanowski J. „Fantazmat zróżnicowany. Socjologiczne studium przemiany tożsamości gejów”, Towarzystwo autorów i wydawców prac naukowych „Universitas”, Kraków 2004 8. Szcześniak M. „Normy widzialności. Tożsamość w czasach transformacji”, Fundacja Nowej Kultury Bęc Zmiana/Instytut Kultury Polskiej UW, Warszawa 2016.

10.15-10.30

Olga K. Forlicz (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, studentka kultur mediów, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych, studentka dziennikarstwa i komunikacji społecznej, Koło Naukowe Infologów): *Fenomen The Ellen DeGeneres Show – rozrywkowy format medialny jako katalizator zmian świadomości społecznej. Komunikat z badań*

Celem wystąpienia jest przybliżenie wizerunku Ellen DeGeneres oraz przedstawienie prowadzonego przez nią programu telewizyjnego The Ellen DeGeneres Show i jego roli w kształtowaniu postaw społecznych. Omówiona zostanie struktura programu oraz jego recepcja w USA i na forum międzynarodowym. Zaprezentowane będą także wstępne wyniki badań dotyczących znaczenia The Ellen DeGeneres Show dla przeciwdziałania wykluczeniu i dyskryminacji. Zwrócona zostanie uwaga na szczególne zasługi w zakresie szerzenia praw osób LGBTQ+.

10.30-10.45 PRZERWA

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

Program

SESJA II. Osoby z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami jako przedmiot wykluczenia PROWADZENIE: Kamil Król

10.45-11.00

Mgr Ewa Zając (Uniwersytet Wrocławski, Kolegium Doktorskie Nauk o Polityce i Administracji): *Kompetencje cyfrowe osób z niepełnosprawnościami w Polsce*

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r. niemal 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.). Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju wobec 14,3% w 2002 r. (blisko 5,5 mln osób niepełnosprawnych w 2002 r.). Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało w 2011 r. przeszło 3,1 mln osób (dokładnie 3 133,5 tys.). Liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 2 652,0 tys., tylko prawnie – 479,5 tys., tylko biologicznie – 1 565,6 tys. Liczebność osób niepełnosprawnych biologicznie wynosiła 4 217,6 tys. W moim wystąpieniu skupię się na wsparciu osób z niepełnosprawnościami w Polsce w kontekście kompetencji cyfrowych zarówno przez programy rządowe, lokalne jak i te prowadzone przez organizacje pozarządowe. Wskażę również bariery uniemożliwiające rozwój kompetencji cyfrowych wśród osób z niepełnosprawnościami.

11.00-11.15

Eliza Kaczor (Wyższa Szkoła Bankowa w Chorzowie, studentka pedagogiki): *Osoby z różnymi dysfunkcjami – kultura, funkcjonowanie w społeczeństwie informacyjnym*

Pomoc osobom z różnymi dysfunkcjami staje się podstawowym zadaniem instytucji, które mają za zadanie upowszechnianie informacji. Poziom tej pomocy cały czas wzrasta. Jednak nadal niektóre obszary są zapomniane. Zadaniem między innymi bibliotek jest to, by osoby, które zmagają się z różnymi dysfunkcjami, miały możliwość uczestniczyć w kulturze i czerpać wszelkie informacje, które im są w danym momencie potrzebne. Teksty kultury ukazują osoby niepełnosprawne w bardzo różny sposób. W moim referacie pokażę działania, które podejmują biblioteki, by pomóc osobom niepełnosprawnym całkowicie brać udział w społeczeństwie informacyjnym. Podam przykłady źródeł kultury, gdzie ukazują się osoby niepełnosprawne.

11.15-11.30

Małgorzata Dąbrowska, Julia Dzikon, Alicja Jakubczyk (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, studentki architektury informacji): *Wykluczenie cyfrowe osób ze ślepotą barw*

Referat porusza temat wykluczenia cyfrowego osób ze ślepotą barw. Przedstawia ten aspekt w kontekście teoretycznym i praktycznym. Zwraca uwagę na problem z odczytywaniem i interpretacją informacji przez tę grupę osób. Przygotowane zostały sugestie dotyczące dobrych praktyk, które ułatwią osobom ze ślepotą barw poruszanie się po internecie. Na ich podstawie opracowano audyt trzech stron internetowych, do których brak całkowitego dostępu może skutkować poczuciem wykluczenia. Skupiono się także na temacie zasobów, które zostały dostosowane do potrzeb tych osób. Dodatkowo praca została urozmaicona o ankietę przeprowadzoną na osobach z tym schorzeniem. Pytania dotyczyły ich doświadczeń w internecie oraz barier, które tam napotykają. Wyniki poddano analizie i wyciągnięto z niej wnioski.

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

Program

11.30-11.45

Wiktoria Sarbiewska (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, studentka informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, Koło Naukowe Infologów): *Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży jako obszar zagrożenia wykluczeniem społecznym. Edukacja, tabuizacja i stereotypy*

Celem wystąpienia jest przedstawienie zjawiska zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży jako obszaru zagrożenia wykluczeniem społecznym. Przedstawione zostaną dane policyjne oraz telefonu zaufania. Analizie zostanie poddany także wpływ mediów społecznościowych na szerzenie informacji dotyczących zdrowia psychicznego, ale też pogłębiania stereotypów. Omówiona zostanie ankieta przeprowadzona wśród uczniów oraz studentów, która pokazać ma jak z ich perspektywy wygląda psychoedukacja. Przedstawione zostaną książki poruszające tematykę chorób psychicznych – tych będących wzorem, ale też anty wzorem biblioterapeutycznym.

11.45-12.00

Mgr inż. Aleksandra E. Adamczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Sekcja Obsługi Nauki): *Rola CINIb-y w procesie inkluzji społecznej – doświadczenia ostatniej dekady*

W wystąpieniu przedstawione zostaną rozwiązania systemowe uczelni współtworzących CINIb-ę (Uniwersytet Śląski w Katowicach i Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych osób zagrożonych zjawiskami wykluczającymi. Omówiona zostanie oferta merytoryczna oraz rozwiązania techniczne opracowane i stosowane dla czytelników z niepełnosprawnościami, a także dla osób starszych oraz osób zagrożonych marginalizacją z uwagi na słabą kondycję ekonomiczną. W prezentacji przedstawiona zostanie rola biblioteki akademickiej jako instytucji włączającej wszystkich użytkowników w procesy integracyjne.

12.00-12.15 PRZERWA

SESJA III. Szanse i zagrożenia przestrzeni medialnej w obszarze wykluczenia
PROWADZENIE: Maria Derda

12.15-12.30

Mgr Przemysław Garlicki (Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie): *Internet dla początkujących. Szkolenie dla seniorów. Moje doświadczenia zawodowe z lat 2015-2019*

Jestem pracownikiem Działu Informacji Naukowej i Promocji Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie z prawie 17-letnim stażem pracy. W swojej pracy zawodowej w latach 2016-2019 współprowadziłem szkolenie komputerowe dla seniorów o tytule Internet dla początkujących. W referacie zostanie przedstawione w formie krótkiej prezentacji wystąpienie Internet dla początkujących. Szkolenie dla seniorów. Moje doświadczenia zawodowe z lat 2015-2019.

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

Program

12.30-12.45

Anna Cieśla (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie filia w Ełku, studentka bezpieczeństwa wewnętrznego): *Wykluczenie społeczne jako źródło ofiar przestępstw na tle seksualnym w internecie*

1. Wykluczenie społeczne definicja, 2. Cechy osoby wykluczonej społecznie, 3. Rozwój internetu, 4. Cechy internetu, 5. Cechy ofiar, 6. Skutki wykorzystania seksualnego przez internet.

12.45-13.00

Jolanta Kokoszka (COIG S.A. w Katowicach): *Bezpieczeństwo w sieci – wybrane działania w kontekście rozwoju kompetencji informacyjnych*

Właściwe korzystanie z przestrzeni informacyjnej jest jednym z elementów kompetencji informacyjnych. Ich opanowanie jest niezbędne, by odpowiednio i bezpiecznie funkcjonować w społeczeństwie informacyjnym oraz nie pozostawać na jego marginesie. Dlatego też postanowiono omówić zagadnienie poszerzania kompetencji informacyjnych z zakresu bezpieczeństwa korzystania z sieci. Analizie poddano działania prowadzone w ramach Polskiego Centrum Programu Safer Internet realizowane przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę oraz Naukową i Akademicką Sieć Komputerową (NASK). Celem podejmowanych przedsięwzięć jest zwiększenie świadomości korzystania z sieci, umiejętności posługiwania się sprzętem elektronicznym, jak komputer, tablet czy smartfon, oraz poruszanie się w przestrzeni internetu. Wytępowano również podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu.

13.00-13.15

Paulina Krakowska, Klaudia Wydra (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, studentki informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, Koło Naukowe Infologów): *Analiza społeczności fanów K-popu w internecie*

Fani twórców muzycznych są szczególną grupą, często wyizolowaną, o specyficznych potrzebach informacyjnych, wykorzystujących dedykowane im kanały komunikacyjne. Przedmiotem wystąpienia jest próba charakterystyki wielbicieli muzyki K-pop na przykładzie wybranych fandomów grup: ATEEZ, BLACKPINK, BTS, GOT7 i MAMAMOO. Omówiony zostanie stan badań oraz terminologia związana z tym zjawiskiem, w tym terminy „K-pop” i „hallyu”. Przedstawiona będzie również aktywność fanów w przestrzeni oficjalnych mediów społecznościowych (Facebook, Instagram, TikTok, Twitter i YouTube) wspomnianych artystów, jak i analiza wyselekcjonowanych polskojęzycznych grup fanowskich zespołów w serwisie Facebook.

13.15-13.30

Kamil Król (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, student architektury informacji, Koło Naukowe Infologów): *Analiza zachowań informacyjnych młodzieży szkolnej na podstawie modelu Gary’ego Marchioniniego*

Przedmiotem opisanego w referacie badania jest ustalenie jaką ścieżką w modelu wyszukiwawczym Gary’ego Marchioniniego porusza się najczęściej młodzież w wieku szkolnym oraz wyznaczenie trendów w

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

Program

zachowaniach informacyjnych młodzieży w wieku 16-19 lat. Ponadto, w trakcie badania, analizie został poddany ogół zachowań młodzieży w czasie wykonywania zadań wyszukiwawczych na potrzeby tworzenia prac domowych i projektów szkolnych.

13.30-14.00 PRZERWA

SESJA IV. Wykluczenie – między filozofią, ekonomią i literaturą PROWADZENIE: Laura Musiał

14.00-14.15

Piotr Ostrowski (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, student informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych: architektura informacji, Koło Naukowe Infologów): *Typy własności w odniesieniu do zasobów informacyjnych jako czynnik determinujący bariery informacyjne. Zarys problematyki*
Podczas wystąpienia zostanie przedstawiona ogólna tematyka barier informacyjnych oraz możliwy wpływ rodzaju własności dóbr informacyjnych na generowanie barier dzielenia się wiedzą i informacją. Podjęta zostanie również próba stworzenia typologii sposobów organizacji dostępu do informacji, z podziałem na rodzaj własności, w ramach której dana przestrzeń funkcjonuje oraz naszkicowania innych aspektów omawianego zagadnienia implikujących zachowania informacyjne.

14.15-14.30

Dominika Rudka (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, studentka filologii polskiej): *O co chodzi nowej noblistce? O wykluczeniu i przynależności w prozie Annie Ernaux*

Annie Ernaux jest pisarką równie podziwianą, co pogardzaną. We francuskiej prasie często przypina się jej różne etykiety. Jedną z nich – z którą zresztą autorka sama się identyfikuje – jest określenie „transfuge de classe”, co przetłumaczylibyśmy na polski jako „dezertka z klasy”. A. Ernaux przyszła bowiem na świat w roku 1940 w rodzinie robotniczej. Każde z jej rodziców zakończyło edukację szkolną w wieku dwunastu lat. Żadne z jej dziadków w ogóle nie chodziło do szkoły. Doświadczenie pokonywania barier społecznych i klasowych pisarka uczyniła osią swego pisarstwa. W moim referacie przyglądam się temu, jakie (zinternalizowane i zewnętrzne) czynniki alienujące ukształtowały jej świadomość i codzienność. Autobiograficzne powieści noblistki („Miejsce”; „Lata”; „Pewna kobieta”; „Druga córka”) analizuję w świetle pracy Pierre’a Bourdieu „Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy sądenia”.

14.30-14.45

Mgr Michał Rams-Ługowski (Szkoła Doktorska Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach): *Wygności z nauki, wysiedleni z fikcji. Wykluczenie informacyjne w perspektywie teorii dobra wspólnego i ekonomii politycznej mediów*

Celem wystąpienia jest przedstawienie zjawiska wykluczenia informacyjnego z perspektywy postopera-

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

Program

istycznej teorii dobra wspólnego oraz ekonomii politycznej mediów. Wychodząc z założenia, iż informacja oraz komunikowanie stanowią przejaw dobra wspólnego – jako warunki możliwości wytwarzania podmiotowości oraz zawiązywania się społeczeństw – w wystąpieniu zostanie zwrócona uwaga na współczesne procesy ich rodzenia prowadzące do wykluczenia różnych grup społecznych. Zagadnienie to zostanie omówione w oparciu o dwa przykłady: zwolenników teorii spiskowych, jako odgradzonych od nauki i wykluczonych ze sfery publicznej, oraz fanów science fiction i fantasy, którzy coraz częściej zostają wykluczeni ze światotwórstwa współtworzonych przez nich fikcyjnych uniwersów takich jak Gwiazdne Wojny czy Tolkienowskie Śródziemie. Zjawiska te zostaną przedstawione w szerszym kontekście teorii kapitalizmu kognitywnego, która w rodzeniu dóbr wspólnych i wyzyskiwaniu użytkowników mediów upatruje dominujące współcześnie sposoby akumulacji kapitału.

14.45-15.00 PRZERWA

SESJA V. Instytucje oświaty i kultury w walce z wykluczeniem PROWADZENIE: Kamil Król

15.00-15.15

Mgr Beata Balcerowicz (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie): *Wykluczenie cyfrowe w polskich szkołach w kontekście edukacji zdalnej*
Po pandemicznych czasach edukacji zdalnej wiele osób może założyć, że wykluczenie cyfrowe w polskiej edukacji nie ma już miejsca – niestety jest to błędne założenie. W trakcie nauki zdalnej podczas trwania pandemii wielu nauczycieli oraz wielu uczniów (oraz ich rodziców) przetańto cyfrowe szlaki i poznało czym jest edukacja zdalna, poznało nowe narzędzia i odmienny od tradycyjnego sposób nauki. Czy wszyscy uczniowie mieli równe szanse w nauce w domu? Czy nauczyciele poradzili sobie z obsługą nowego oprogramowania? Odpowiedzi na te pytania znajdują się w wystąpieniu, w którym poruszę kwestię wykluczenia cyfrowego w polskich szkołach w kontekście społecznym oraz cyfrowym na polu edukacji tradycyjnej i edukacji zdalnej. Opisane zostaną strategie radzenia sobie z wykluczeniem na wymienionych obszarach oraz przedstawiona zostanie skala zagrożenia e-wykluczeniem. Cyfrowy kontekst wykluczenia cyfrowego edukacji zdalnej obejmuje między innymi brak usług i sprzętu (wolny internet, komputery sprzed wielu lat), brak umiejętności w posługiwaniu się technologią (nie tylko dzieci ale również dorosłych), złe nawyki w korzystaniu z zasobów cyfrowych (cyfrowa higiena). Społeczny kontekst obejmuje między innymi więzi społeczne (kontakt z grupą rówieśniczą, kontakt pomiędzy nauczycielami), szanse edukacyjne i więzi społeczne (dostęp do wiedzy na poziomie nauczyciel – uczeń). Wykluczenie cyfrowe w polskich szkołach (oraz e-wykluczenie w kontekście edukacji zdalnej) jest wielowymiarowe i bardzo złożone, co uwydatniła pandemia. Wystąpienie zostanie oparte o przegląd najbardziej aktualnej literatury przedmiotu i będzie miało charakter pogłówny i opisowy.

15.15-15.30

Julia Margol (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, studentka architektury informacji, Koło Naukowe Infologów): *Kształtowanie kompetencji informacyjnych w szkołach*

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

Program

W moim wystąpieniu skupię się na przedstawieniu sektora nowoczesnych usług i osób w nim pracujących jako szczególnie istotnego przypadku społeczeństwa informacyjnego. Zamierzam zaprezentować pewne zależności w kształtowaniu społeczeństwa. Przedstawiciele wspomnianego sektora usługowego są osobami, które pozyskiwały wiedzę, aby móc pracować w określonych branżach usługowych (bankowość, telekomunikacja, informatyka, badania i rozwój, zarządzanie). Ich przyszłe profesje wymagają posługiwania się informacjami (tworzenie, przekazywanie oraz wykorzystywanie), ale w trakcie procesu kształcenia nie nabywają oni dostatecznych kompetencji informacyjnych. Aby osiągać dobre wyniki na studiach należy nie tylko korzystać z wiedzy przekazywanej przez prowadzących zajęcia, lecz również samodzielnie kształtować umiejętności właściwego zdobywania informacji. Jest to tym bardziej zasadne, że „kształtowanie kompetencji informacyjnych” nie odbywa się na studiach, ale powinno mieć miejsce na wcześniejszych etapach edukacji. Moje wystąpienie będzie składało się z trzech części. W pierwszej opowiem o wymaganiach stawianych młodzieży i studentom jako przedstawicielom społeczeństwa informacyjnego, wyjaśnię również powód istnienia takowego podejścia do młodego pokolenia. W drugiej części pokrótce opowiem o modelu zbierania informacji Barbary Niedźwiedzkiej oraz wynikach badania przeprowadzonego przeze mnie w oparciu o wspomniany wcześniej model badaczki z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Badanie miało miejsce w maju bieżącego roku oraz zostało przeprowadzone na studentach 1 roku kognitywistyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Dzięki uzyskanym wynikom wskażę, iż studenci nie zawsze są przygotowani do poszukiwania wartościowych informacji, a także funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym. W trzeciej części zaproponuję metodę kształtowania kompetencji informacyjnych w szkołach oraz wskażę treści, które należałoby wprowadzić do procesu kształtowania wcześniej wspomnianych kompetencji informacyjnych.

15.30-15.45

Mgr Aleksandra Wańczyk (Szkoła Doktorska Akademii Ignatianum w Krakowie, Muzeum Ziemi Bieckiej w Bieczu): *W granicach rozsądku, czyli przeciwdziałanie przebudcowaniu w przestrzeni kultury*

W swoim wystąpieniu pragnę poruszyć problematykę stosowania narzędzi z zakresu pedagogiki specjalnej, które coraz częściej są wykorzystywane w pracy muzealnika. To wiąże się ściśle z interaktywnością, która to najczęściej kojarzy się z multimediami i przesytem technologicznym. Te z kolei mają Gościom i Gościom ułatwiać pozyskiwanie i przetwarzanie informacji. Jak odnaleźć się w gąszczu wiadomości i przeciwdziałać przebudcowaniu? Czy istnieje jedna recepta na efektywne oprowadzanie? O czym muszą pamiętać edukatorzy i animatorzy? Podczas swojego wystąpienia podejmę polemikę i postaram się znaleźć odpowiedź na pytania, uwzględniając zaplecze merytoryczne i kilkuletnie doświadczenie wynikające z pracy w muzeum.

15.45-16.00

Aleksandra Orłowska (Uniwersytet Jagielloński, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Instytut Kultury, studentka zarządzania mediami i reklamą): *Dostępność informacyjno-komunikacyjna w zarządzaniu muzeum – szanse i zagrożenia*

Informacja jest uznawana za główną walutę współczesnego świata. Niestety wciąż dostęp do niej jest ograniczony dla wielu grup społecznych. Jedną z nich są osoby z niepełnosprawnościami. Niezwykle istotne jest to, aby udostępnić możliwość zapoznania się z ofertą instytucji kultury jak najszerszemu

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

Program

gronu odbiorców i odbiorczyń. Głównym założeniem dostępności jest zapewnienie wszystkim osobom możliwe największego bezpieczeństwa i samodzielności. Można to zrobić, realizując elementy dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Interesujące wydaje się skonfrontowanie konkretnych działań i praktyk muzeów realizujących zapisy prawne, w tym zapisów z ustawy z dnia 19.07.2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z perspektywą osób z niepełnosprawnościami, które na co dzień są odbiorcami tych rozwiązań. Czy osoby z niepełnosprawnością ruchową otrzymują wyczerpującą odpowiedź na temat udogodnień zastosowanych w konkretnych placówkach? Czy osoby g/Głuche mogą skorzystać z oprowadzania z tłumaczem lub tłumaczką Polskiego Języka Migowego (PJM)? Autorka, chcąc bliżej przyjrzeć się wciąż zachodzącym zmianom w muzeach, przeprowadziła badania, w tym wywiady antropologiczne z przedstawicielami i przedstawicielkami instytucji kultury oraz fundacji zrzeszających osoby z niepełnosprawnościami. Cel badań to przede wszystkim chęć znalezienia praktyk, które są warte uwagi, zaplanowania, a końcowo wdrożenia w zakresie dostępności. W trakcie wystąpienia zostaną zaprezentowane dobre praktyki zastosowane w polskich muzeach, które zostały pozytywnie ocenione również przez bezpośrednich odbiorców, czyli osoby z niepełnosprawnościami. Zestawione zostaną z mniej udanymi lub mniej przemyślanymi wdrożeniami, które nie spełniają swojej roli. Autorka chce zwrócić szczególną uwagę na rolę informacji udostępnianej cyfrowo oraz przekazywanej przez pracowników i pracowniczki muzeów. Bardzo często to właśnie w ten sposób odbywa się pierwsze spotkanie odwiedzających z instytucją. Głównym celem wystąpienia będzie więc analiza praktyk muzealnych, ale też podniesienie poziomu wrażliwości oraz świadomości.

16.00-16.15

Joanna Lenik (Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Archeologii, studentka muzeologii, Akademia Nauk Stosowanych w Tarnowie, Wydział Humanistyczny, studentka filologii polskiej): *Komunikacja w muzeum*

Muzeum jest przestrzenią komunikacyjną na poziomie różnych grup interesariuszy. Jest to miejsce, które to coraz częściej odbiega od biernego percypowania na rzecz aktywnego uczestnictwa w kulturze. Względem tego odbiorca muzeum spotyka się z coraz to bardziej ciekawymi formami komunikacji, lecz czy w dobie nowinek technologicznych zdoła on wznieść swoją komunikację do innej przestrzeni? Dodatkowo, wartym uwagi jest kwestia tłumaczeń w muzeach. Instytucje kultury powinny służyć publiczności, bez względu na język czy przynależność kulturową i pomagać w zrozumieniu otaczającej rzeczywistości.

16.15-16.30

Mgr Natalia Wilczek (The University of British Columbia Master of Library and Information Science II rok): *Działalność bibliotek, archiwów oraz muzeów LGBTQIA+*

Prezentacja będzie dotyczyć wybranych przykładów działalności bibliotek, archiwów i muzeów LGBTQIA+ w Polsce oraz na świecie. Instytucje te są doskonałym przykładem powstawania ośrodków informacji z myślą o specyficznej grupie społecznej, która jest zagrożona wykluczeniem, zwłaszcza społecznym. Coraz częściej powstają projekty, zazwyczaj inicjowane właśnie przez osoby ze społeczności LGBTQIA+, dzięki którym tworzone są społeczne biblioteki, archiwa oraz muzea. W efekcie osoby nieheteronormatywne/nienormatywne mogą uzyskać przestrzeń, która jest tworzona właśnie z myślą o nich jako twórcach i użytkownikach informacji, co jest możliwe m.in. dzięki rozwojowi technologicznemu, ale także rozwojowi świadomości o potrzebach grup mniejszościowych, czy dyskryminowanych.

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

Program

16.30-16.45

Anna Starzykowska (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Biblioteka Prawnicza): *Dostępność bibliotek akademickich w Katowicach dla osób z niepełnosprawnościami*

Treść referatu skupia się wokół problematyki wykluczenia społecznego, które spotyka osoby z niepełnosprawnością w instytucjach kultury, jakimi są biblioteki. Głównym celem wystąpienia jest odpowiedź na pytanie: „Czy biblioteki akademickie w Katowicach są gotowe na przyjęcie użytkowników z niepełnosprawnościami?”. W początkowej części wystąpienia przedstawione będzie pojęcie wykluczenia społecznego ze szczególnym uwzględnieniem problemów osób z niepełnosprawnościami. Po zaprezentowaniu części teoretycznej, omówiona zostanie strona praktyczna zagadnienia. W tym celu scharakteryzowane zostaną rodzaje dostosowań wprowadzonych przez biblioteki akademickie mające swoje siedziby na terenie Katowic. W analizie wzięto pod uwagę: Centrum Informacji Naukowej i Bibliotekę Akademicką, Bibliotekę Akademii Sztuk Pięknych, Bibliotekę Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego, Bibliotekę Wyższej Szkoły Technicznej, Bibliotekę Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej, Bibliotekę Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki, Bibliotekę Politechniki Śląskiej, Bibliotekę Śląskiego Uniwersytetu Medycznego. Bogato ilustrowana prezentacja pozwoli zapoznać się z podjętymi inicjatywami na rzecz osób z niepełnosprawnościami w wymienionych bibliotekach.

16.45-17.00

Agata Latacz (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, studentka informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, Koło Naukowe Infologów): *Wpływ wykluczenia komunikacyjnego oraz godzin otwarcia bibliotek na wykluczenie informacyjne*

Problemy dotyczące wykluczenia społeczeństwa na różnych płaszczyznach są coraz częściej tematem dyskusji, zarówno prywatnych jak i publicznych, jednak dużo rzadziej rozważa się wpływ jednego wykluczenia na inne, a w rzeczywistości bardzo często jest on znaczący. Działa to w ten sam sposób, jak system naczyń połączonych – a ten został odkryty przez Archimedesesa już w starożytności. W tym wystąpieniu zostanie zanalizowany wpływ wykluczenia komunikacyjnego na wykluczenie informacyjne. Czy jego wpływ jest istotny? Czy jest to problem tylko małych miasteczek i wsi czy też temat dotyczy większej liczby osób? Czy problem ten jest dostrzegany w działaniach instytucji kultury, samorządów oraz władz państwowych? Wreszcie czy problem jest większy, czy też zmniejsza się? Czy godziny otwarcia instytucji kultury (ze szczególnym uwzględnieniem bibliotek) oraz innych placówek zajmujących się informacją są dopasowywane do zmieniającego się trybu i tempa życia społeczeństwa?

17.00-17.30 DYSKUSJA, PODSUMOWANIE I ZAKOŃCZENIE KONFERENCJI

Projekt sfinansowano ze środków:

SAMORZĄD STUDENCKI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach